

lausuntopalvelu.fi (/)

[Kirjaudu sisään \(/FI/Registration/GetLoginForm\)](/FI/Registration/GetLoginForm)

[Rekisteröidy \(/FI/Registration/GetRegistrationForm\)](/FI/Registration/GetRegistrationForm)

[På svenska \(/SV/Proposal/Participation?proposalId=6fe7352b-7659-4eb2-b125-34d5068567a4&proposalLanguage=da4408c3-39e4-4f5a-84db-84481bafc744\)](/SV/Proposal/Participation?proposalId=6fe7352b-7659-4eb2-b125-34d5068567a4&proposalLanguage=da4408c3-39e4-4f5a-84db-84481bafc744)

[Etusivu \(/FI\)](/FI) | **[Lausuntopyynnöt \(/FI/Proposal/List\)](/FI/Proposal/List)**

[Ohjeet \(/FI/Instruction/Instruction?section=About\)](/FI/Instruction/Instruction?section=About)

[Etusivu \(/FI\)](/FI) > [Lausuntopyynnöt \(/FI/Proposal/List\)](/FI/Proposal/List) > Valtioneuvoston periaatepäätös suomalaisesta demokratiapolitiikasta 2020-luvulla (luonnos)

[< Takaisin Lausuntopyynnöt -sivulle \(/FI/Proposal/List\)](/FI/Proposal/List)

Valtioneuvoston periaatepäätös suomalaisesta demokratiapolitiikasta 2020-luvulla (luonnos)

Lausuntopyynnön diaarinumero: VN/8051/2019

Vastausaika päättyy: **1.9.2022**

Lausuntopyynnön taustatiedot

Lausuntopyynnön kieli:

Johdanto, tausta, tavoitteet

Johdanto

Oikeusministeriö pyytää lausuntoja valtioneuvoston periaatepäätöksestä, jolla linjataan suomalaisen demokratiapolitiikan tavoitteista 2020-luvulla.

Demokratia, oikeusvaltio sekä perus- ja ihmisoikeudet muodostavat yhdessä arvopohjan, jolle suomalainen yhteiskuntajärjestys rakentuu. Yhteisellä demokratiapolitiikalla pyritään edistämään sitä, että ihmisten poliittiset ja kansalaisoikeudet toteutuvat Suomessa yhdenvertaisesti, eikä ketään jätetä yhteiskunnan ulkopuolelle. Tavoitteena on, että Suomi kuuluu jatkossakin maailman demokraattisimpien maiden joukkoon.

Tavoitteiden saavuttaminen edellyttää pitkäjänteistä, yli hallituskausien ulottuvaa politiikkaa ja hallinnonalojen rajat ylittävää yhteistyötä. Tarvetta on myös lisätä ihmisten tietoa ja riittäviä valmiuksia osallistumisesta ja vaikuttamisesta.

Tausta

Luonnos periaatepäätökseksi on valmisteltu ministeriöiden välisessä yhteistyössä. Työssä on hyödynnetty pääministeri Marinin hallitusohjelmaan sisältyvän laajan kansallinen demokraatiohjelma 2025 -kärkihankkeen työtä.

Demokratiapolitiittisen periaatepäätöksen linjauksilla ja niitä täydentävillä toimenpide-ehdotuksilla tavoitellaan toimivaa demokratiaa, monipuolisia osallistumismahdollisuuksia ja -taitoja, rakentavaa keskustelukulttuuria, aktiivista ja elinvoimaista kansalaisyhteiskuntaa sekä avointa ja vuorovaikutteista hallintoa. Demokratian edistämiseen EU:ssa sekä kansainvälisesti suhtaudutaan kunnianhimoisesti. Myös Suomen ulko- ja kehityspolitiikalla tuetaan demokratiaa ja demokraattista kehitystä.

Tavoitteet

Yhteisellä demokratiapolitiikalla pyritään edistämään sitä, että ihmisten poliittiset ja kansalaisoikeudet toteutuvat Suomessa yhdenvertaisesti, eikä ketään jätetä yhteiskunnan ulkopuolelle. Tavoitteena on, että Suomi kuuluu jatkossakin maailman demokraattisimpien maiden joukkoon.

Periaatepäätöksessä linjataan Suomen demokratiapolitiikan yhteinen päämäärä ja seitsemän keskeistä tavoitetta, joita hallitus ja ministeriöt yhdessä sitoutuvat edistämään. Kukin linjaus niistä sisältää alatavoitteita ja toimenpide-ehdotuksia, jotka esitellään asiakirjassa.

Periaatepäätöksen keskeiset linjaukset

1. Vaalijärjestelmä on toimiva, turvallinen ja luotettava. Jokaisella on yhdenvertaiset mahdollisuudet ja riittävät valmiudet käyttää osallistumisoikeuksiaan.
2. Suomessa on käytössä monipuoliset osallistumismahdollisuudet ja yhä useampi käyttää poliittisia- ja kansalaisoikeuksiaan.
3. Demokratia-, ihmisoikeus- ja mediakasvatus sekä jatkuva oppiminen tukevat osallistumisoikeuksien toteutumista.
4. Avoin, läpinäkyvä ja vuorovaikutteinen hallinto vahvistaa luottamusta. Päätöksenteko on tietoperusteista.
5. Yhteiskunnallinen keskustelukulttuuri on avoin, moniarvoinen ja syrjimätön sekä mahdollistaa eri väestöryhmien osallistumisen.
6. Aktiivinen ja elinvoimainen kansalaisyhteiskunta on keskeinen osa toimivaa demokratiaa.
7. Suomi tukee kansainvälistä ja EU:n demokraatiakehitystä.

Demokratian edistämisessä on kyse pitkäkestoisesta ja laaja-alaisesta kehittämisestä, jonka tulisi jatkua yli vaalikausien. Siksi on myös tärkeää seurata linjausten sekä niitä koskevien toimenpiteiden toteutumista ja luoda tätä varten tarkoituksenmukainen seurantamalli.

Linjausten toimeenpano edellyttäne erillisen toimenpideohjelman laatimista seuraavalla hallituskaudella. Linjausten edistämien ja tavoitteiden toimeenpano on kunkin hallituksen ja toimivaltaisen ministeriön vastuulla. Budjettivaikutuksia vaativista toimenpiteistä päätetään erikseen valtiontalouden kehyksissä ja vuosittaisissa talousarvioissa.

Linkit

<https://oikeusministerio.fi/demokratiaohjelma-2025>

(<https://oikeusministerio.fi/demokratiaohjelma-2025>) - Kansallinen demokraatiohjelma 2025

<https://oikeusministerio.fi/sv/demokratiprogram-2025>
(<https://oikeusministerio.fi/sv/demokratiprogram-2025>) - Det nationella demokratiprogrammet 2025

Liitteet:

Lausuntopyyntö_englanti (002).pdf
(<https://www.lausuntopalvelu.fi/FI/Proposal/DownloadProposalAttachment?attachmentId=18148>) - The Ministry of Justice invites comments on a Government Resolution setting out goals for Finnish democracy policy in the 2020s

Valtioneuvoston periaatepäätösluonnos_lausuntokierrokselle.pdf
(<https://www.lausuntopalvelu.fi/FI/Proposal/DownloadProposalAttachment?attachmentId=18153>) - Valtioneuvoston periaatepäätös suomalaisesta demokratiapolitiikasta 2020-luvulla (luonnos)

Aikataulu, vastausohjeet, valmistelijat

Aikataulu

Lausunto tulee jättää viimeistään torstaina 1. syyskuuta 2022.

Vastausohjeet vastaanottajille

Lausunnot pyydetään antamaan vastaamalla [lausuntopalvelu.fi](https://www.lausuntopalvelu.fi):ssä julkaistuun lausuntopyyntöön. Lausuntoa ei tarvitse lähettää erikseen sähköpostitse tai postitse. Lausunnon antaakseen vastaajan tulee rekisteröityä ja kirjautua [lausuntopalvelu.fi](https://www.lausuntopalvelu.fi):hin.

Tarkemmat ohjeet palvelun käyttämiseksi löytyvät [lausuntopalvelu.fi](https://www.lausuntopalvelu.fi):n sivulta Ohjeet > Käyttöohjeet. Palvelun käyttöönoton tukea voi pyytää osoitteesta lausuntopalvelu.om@gov.fi (<mailto:lausuntopalvelu.om@om.fi>).

Lausuntoja voivat antaa muutkin kuin jakelussa mainitut. Kaikki annetut lausunnot ovat julkisia ja ne julkaistaan [lausuntopalvelu.fi](https://www.lausuntopalvelu.fi):ssä.

Mikäli lausunnon toimittaminen [lausuntopalvelu.fi](https://www.lausuntopalvelu.fi)- sivuston kautta ei onnistu, lausunnon voi toimittaa myös oikeusministeriön kirjaamoon osoitteeseen kirjaamo.om@gov.fi tällöin pyydetään käyttämään viitteenä diaarinumeroa VN/8051/2019.

Huom. toimenpide-ehdotukset on esitetty alla temaattisesti, yksityiskohtaisemmat ehdotukset löytyvät liitteenä olevasta asiakirjasta.

Valmistelijat

Maria Wakeham-Hartonen
erityisasiantuntija
oikeusministeriö

Niklas Wilhelmsson
yksikön päällikkö
oikeusministeriö

Sähköpostiosoitteet ovat muotoa etunimi.sukunimi@gov.fi

Kansallinen demokraatiohjelma 2025
demokratia.om@gov.fi (mailto:demokratia.om@gov.fi)

Lisätietoja 1.7-5.8 välisenä aikana:

Sini Lahdenperä
hankepäällikkö
oikeusministeriö
etunimi.sukunimi@gov.fi

Jakelu

Asiasanat

[Kirjaudu ja anna lausunto \(/FI/Registration/GetLoginForm\)](#)

[Sulje kaikki väliotsikot](#)

Lausuntopyyntö

Lausunnonantajien lausunnot: 0

Kaikki lausunnonantajat

Lausunnonantajan lausunto

Lausuntokohtia: 8

Lausuntonne ja yleiset kommenttinne demokraatiopolitiikan tilasta, suunnasta ja seurannasta

Linjaus 1: Vaalijärjestelmä on toimiva, turvallinen ja luotettava. Jokaisella on yhdenvertaiset mahdollisuudet ja riittävät valmiudet käyttää osallistumisoikeuksiaan

Toimenpide-ehdotusten teemat edustuksellisen demokratian toimivuuden parantamiseksi

- *Vaalijärjestelmän uudistaminen*
- *Vaalien turvallisuuden vahvistaminen*
- *Äänestysmahdollisuuksien joustavoittaminen ja sähköisen äänioikeusrekisterin laajamittainen käyttöönotto*
- *Äänestysaktiivisuuden ja monipuolisen ehdokasasettelun edistäminen*

Linjaus 2: Suomessa on käytössä monipuoliset osallistumismahdollisuudet ja yhä useampi käyttää poliittisia- ja kansalaisoikeuksiaan

Toimenpide-ehdotusten teemat edustuksellisen demokratian toimivuuden parantamiseksi

- Yhdenvertaisen osallistumisen edistämien ja kytkeminen vahvemmin osaksi päätöksentekoa ja valmistelua.
- Osallisuusjärjestelmien kehittäminen sekä arviointi kunnissa ja hyvinvointialueilla.
- Aloite-instrumenttien tarkastelu sekä erilaisten osallistumis- ja vaikuttamismenetelmien laajamittainen hyödyntäminen. Digitaalisen osallistumisen ja verkkodemokratiapalvelujen kehittäminen.
- Osallistumistoimien arviointi ja mittaaminen sekä yhdenvertaisen osallistumisen kehittäminen.

Linjaus 3: Demokratia-, ihmisoikeus- ja mediakasvatus sekä jatkuva oppiminen tukevat osallistumisoikeuksien toteutumista

Toimenpide-ehdotusten teemat demokratia-, ihmisoikeus- ja mediakasvatuksen tukemiseksi

- Nuorten koulutuspolkujen eriytymiseen puuttuminen varhaisessa vaiheessa. Osallistumista tukevan tietopohjan ja valmiuksien varmistaminen.
- Ajantasaisten koulutus- ja oppimateriaalien saatavuuden parantaminen (demokratia- ja ihmisoikeuskysymyksistä). Valtakunnallisen demokratia- ja ihmisoikeuskasvatuksen osaamiskeskuksen perustamisen selvittäminen sekä ajankohtaisten pilottihankkeiden tulosten valtakunnallinen jalkauttaminen.
- Opettajien perus- ja täydennyskoulutuksen pitkäjänteinen kehittäminen demokratia- ja ihmisoikeusasioissa.
- Kansalaistaitojen sekä avoimen keskustelun vahvistaminen disinformaation tunnistamiseksi ja torjumiseksi (ml. digitaalinen- ja mediakasvatus).
- Yleisten kirjastojen ja museoiden verkoston roolin vahvistaminen yhteiskunnallisen osallistumisen ja medialukutaidon vahvistamisessa.
- Demokratiaa, ihmisoikeuksia ja medialukutaitoa koskevan osaamisen vahvistaminen ja painoarvon lisääminen kotoutumiskoulutuksessa sekä monikielisessä yhteiskuntaorientaatiossa.
- Riittävien resurssien turvaaminen kansalaisyhteiskunnan toimijoille demokratiaa, ihmisoikeuksia ja medialukutaitoa koskevan koulutuksen tarjoamiseen.

Linjaus 4: Avoin, läpinäkyvä ja vuorovaikutteinen hallinto vahvistaa luottamusta. Päätöksenteko on tietoperusteista

Toimenpide-ehdotusten teemat, joilla hallinnon avoimuutta ja läpinäkyvyyttä voidaan edistää

- Julkisen hallinnon viestinnän kehittäminen yhteiskunnan toimintaan liittyvissä asioissa.
- Julkisuuslain uudistuksen loppuunsaattaminen. Avoimuusrekisterin saattaminen voimaan, seuranta sekä kehittämistarpeiden arviointi.

- *Lainsäädäntäprosessin avoimuuden ja osallistavuuden parantaminen sekä virkamiesten osaamisen kehittäminen.*

Linjaus 5: Yhteiskunnallinen keskustelukulttuuri on rakentava, moniarvoinen ja syrjimätön sekä mahdollistaa eri väestöryhmien osallistumisen

Toimenpide-ehdotusten teemat, joilla keskustelukulttuuria voidaan parantaa

- *(Puolueiden välisen) dialogin ja yhteistyön tunnistaminen keskeiseksi elementiksi rakentavassa yhteiskunnallisessa keskustelukulttuurissa.*
- *Hyvien väestösuhteiden edistäminen dialogin keinoin.*
- *Oikeiden osallistuminstrumenttien valinta osallistumisen eriytymisen vähentämiseksi.*
- *Viranomaistoimien jatkaminen ja osaamisen kehittäminen vihapuheeseen ja häirintään puuttumiseksi.*
- *Vihapuheen ehkäisy sekä tietoisuuden lisääminen vihapuheen ja häirinnän kohtaamisesta sekä sananvapauden rajoista.*

Linjaus 6: Aktiivinen ja elinvoimainen kansalaisyhteiskunta on keskeinen osa toimivaa demokratiaa

Toimenpide-ehdotusten teemat, joilla voidaan tukea kansalaisyhteiskunnan toimintaedellytyksiä ja osallistumista

- *Autonomisen ja elinvoimaisen kansalaisyhteiskunnan merkityksen tunnistaminen sekä kumppanuuteen perustuvan sektorien välisen yhteistyön edistäminen.*
- *Kansalaisyhteiskuntaan liittyvien muutosten ja niiden vaikutusten pitkäjänteinen arviointi ja seuranta.*
- *Kansalaistoiminnan rahoitus- ja varainhankintatietoisuuden ja osaamisen tukeminen sekä varainhankintainnovaatioiden kehittäminen.*
- *Nuorten vapaaehtoistoiminnan tukeminen koulujen ja oppilaitosten avulla.*
- *Kansalaisyhteiskuntatutkimuksen edistäminen ja tutkimustiedon parempi hyödyntäminen. Virkahenkilöiden kansalaisyhteiskuntaosaamisen ja -tietämyksen vahvistaminen.*
- *Kulttuurilaitosten roolin ja toiminnan vahvistaminen kotouttamisessa ja sosiaalisessa yhteenkuuluvuudessa sekä kulttuurin nostaminen kestävän kaupunkikehityksen keskiöön.*

Linjaus 7: Suomi tukee demokratiakehitystä kansainvälisesti

Toimenpide-ehdotusten teemat, joilla voidaan tukea kansainvälistä demokratiakehitystä

- *Toimijoiden yhteydenpidon lisääminen kansallisella tasolla ja Suomen kansainvälisen demokratiatyön kehittäminen kokonaisuutena. Suomalaisen demokratia-, ihmisoikeus- ja oikeusvaltioalan asiantuntemuksen hyödyntäminen kansainvälisessä yhteistyössä.*
- *Politiikassa aliedustettujen ryhmien poliittisen osallistumisen vahvistaminen tukemalla kansainvälisesti puolueita ja parlamentteja. Erilaisten tapojen kehittäminen tukemaan eri toimijoiden osallistumisoikeuksien toteutumista sekä mediavapautta.*
- *Valtioneuvoston tutkimustoiminnan kehittäminen sekä seuranta kansainvälisen demokratiatyön vaikuttavuudesta ja kehittämistarpeista.*
- *Suomen aktiivinen toiminta Euroopan Unionin Team Europe Democracy-aloitteessa ja hallitusten välisissä demokratiajärjestöissä. Suomen tuki Kansainväliselle demokratia- ja vaaliapuinstituutille (International Institute for Democracy and Electoral Assistance, International IDEA).*

Lausuntopalvelu.fi on
oikeusministeriön ylläpitämä ja
tuottama verkkopalvelu.
Lue lisää > >
(/FI/Instruction/Instruction?
section=About)

Ohjeet

[Käyttöehdot \(/FI/Instruction/Instruction?section=About\)](/FI/Instruction/Instruction?section=About)
[Käyttöohjeet \(/FI/Instruction/Instruction?section=Instructions\)](/FI/Instruction/Instruction?section=Instructions)
[Palaute \(/FI/Instruction/Instruction?section=FeedBack\)](/FI/Instruction/Instruction?section=FeedBack)
[Sivukartta \(/FI/Instruction/Instruction?section=SiteMap\)](/FI/Instruction/Instruction?section=SiteMap)

Yhteystietomme

[Yhteystiedot \(/FI/Home/ContactInformation\)](/FI/Home/ContactInformation)
[Rekisteriseloste \(/FI/Home/PrivacyPolicy\)](/FI/Home/PrivacyPolicy)
[Saavutettavuusseloste \(/FI/Home/AccessibilityDescription\)](/FI/Home/AccessibilityDescription)